

ВИСНОВОК

наукового керівника щодо виконання
індивідуального плану освітньо-наукової програми
підготовки доктора філософії та роботи над дисертацією

Панова Володимира

«Мовний імперіалізм: український контекст»,
яка подається на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 – Гуманітарні науки
за спеціальністю 033 – Філософія

Панов Володимир, 1997 року народження, освіта повна вища, у 2018 році закінчив бакалаврат Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за спеціальністю «Філософія», у 2020 році магістратуру за тією ж спеціальністю. З жовтня 2020 року навчається в аспірантурі на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – «Гуманітарні науки», за спеціальністю 033 – «Філософія» з формою навчання – денна. З 2022 по 2024 роки працював викладачем на кафедрі теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада філософського факультету.

Навчальна складова індивідуального плану освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії дисертантом виконана вчасно та у повному обсязі.

Поставлене Пановим Володимиром завдання дисертаційного дослідження – функціонування мови як інструменту імперіалізму в сучасному глобальному контексті передбачало ознайомлення та осучаснення теорії мовного імперіалізму, проблеми з посиленою актуальності у сучасному глобалізаційному дискурсі постколоніальних студій. Українське «заземлення» надзвичайно на часі, особливо у зв'язку з російською агресією, яка вивела цю проблему на рівень актуальної у міжнародних постколоніальних студіях, що зазначає дисертант, цитуючи відповідних авторів і першоджерела. Прояснення ролі мови в контексті глобалізації та виявлення впливу глобальних мов на українське суспільство, дослідження функціонування глобальних мов у багатоголосому полікультурному суспільстві для сучасної України, яка опинилася в ситуації інтенсивного посилення ролі англійської мови в суспільстві, паралельно зі спробами зменшити вплив російської, це ті завдання, які ставить дослідник в дисертації, що свідчить на користь дослідницьких інтуїцій дисертанта щодо актуальності проблем, вказує на дослідницьку сміливість – братися за такі проблеми, маючи достатньо інтелектуального ресурсу, фахового вишколу, при цьому демонструвати свою громадянську позицію та зацікавлення, консолідуючись зі міжнародно визнаними авторитетами у цій проблемі (Я. Грицак).

Перший етап роботи над темою дисертації був присвячений проясненню взаємозв'язку імперіалізму та мовного імперіалізму. На початку дослідження дисертант зосередився на концепціях імперіалізму, приділивши особливу увагу теорії світ-системного аналізу та теорії Імперії авторства М. Гардта, А. Негрі. Такий акцент є резонним, враховуючи можливість скористатися аргументами на користь авторського концепту глобальної сутності світу. Також були розглянуті напрацювання авторів постколоніальних студій, зокрема Г. Бабхи та Р. Чау, з акцентом на функціонування мови в колоніях та екскolonіях. Авторськими і оригінальними є ідеї критики концепцій мовного імперіалізму – Р. Філіпсона, Ю. Цуда, Б. Качру, результатом якої стали встановлені точки перетину теорій імперіалізму й мовного імперіалізму.

На другому етапі роботи дисертант використав термін *lingua franca*. Його теоретизація допомогла Панову Володимирі випрацювати власний концепт «трансмовна сутність сучасної людини», детально і аргументативно розкрити владний аспект глобальних мов *lingua franca*.

На третьому етапі дисертант застосував отриману в попередніх розділах теорію до українського контексту. Спочатку ним досліджене функціонування російської мови в українському суспільстві: проаналізована політика Російської держави стосовно використання мови в імперіалістичних цілях, досліджено місце російської в українському суспільстві, обговорені стратегії протидії пануванню російської мови. Далі Володимиром досліджено функціонування англійської мови в Україні: проаналізована державна політика з впровадження англійської мови, розкритий геополітичний мотив цього впровадження (а саме інтеграцію до Імперії), нарешті, запропоновані шляхи викладання англійської мови в українському суспільстві, які б мінімізували її імперський вплив.

Під час навчання в аспірантурі Панов В. Я. опанував навички, якими належить володіти досліднику у галузі гуманітарних наук. Він засвоїв необхідні теоретичні знання для продукування нових ідей, розв'язання комплексних суспільних проблем за допомогою інструментарію філософського мислення, а також вивчав особливості актуальних проблем сучасної філософської думки, теоретичних підходів та методологічних засад наукових досліджень, про підготовку власних наукових статей з належним представленням отриманих результатів українською та англійською мовами. Про що свідчать відповідні публікації у фахових виданнях, де викладені основні положення дисертаційної роботи.

Працюючи над дисертацією, Панов В. Я. сумлінно та своєчасно виконував поставлені завдання, проявив самостійність та цілеспрямованість у проведенні наукового дослідження. Панов Володимир бере активну участь у науковому та громадському житті кафедри й університету.

Винесене на захист дисертаційне дослідження Володимир Ярославович виконав самостійно і добросовісно, скориставшись тими фаховими компетентностями, якими він досконало оволодів навчаючись на філософському факультеті. Використані в тексті дисертації статті, книги, рецензії та оглядова аналітика інших авторів представлена в достатній кількості, в оригінальній авторській оптиці, належним чином обґрунтована як цілісна дослідницька текстуальність, релевантна темі дисертації.

Дисертаційне дослідження є самостійною науковою роботою здобувача. Представлені у роботі матеріали є особистим внеском здобувача у дослідження теорії мовного імперіалізму, проблем глобалізації та полімовного світу. Висновки, сформульовані автором, відзначаються обґрунтованістю, зваженістю та глибоким розумінням актуальних проблем сучасності.

Вважаю, що наукова складова індивідуального плану роботи Панова Володимира Ярославовича виконана повністю, на високому науковому рівні.

Науковий керівник:

доктор філософських наук, професор,

професор кафедри теоретичної

і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада

Харківського національного університету

імені В. Н. Каразіна

Надія КОРАБЛЬОВА

Підпис Надії Корабльової засвідчую

Начальник відділу кадрів

Харківського національного університету

імені В. Н. Каразіна

Олена ГРОМИКО